

FILOSOFEREN MET ANDERSTALIGEN

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

FILOSOFEREN MET ANDERSTALIGEN

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

FILOSOFEREN MET ANDERSTALIGEN

- Module 'vrije communicatie'
- 'Filosofeerweken' op school
- Uitwisseling met secundaire school uit Schaarbeek om te filosoferen over culturele verschillen
- Wereldfilosofiedag
- ...

FILOSOFEREN MET ANDERSTALIGEN

- NUTTIG
- LEUK
- LEERPLANGERICHT

FILOSOFEREN MET ANDERSTALIGEN

FILOSOFEREN = Samen een
antwoord zoeken op **boeiende,**
stimulerende vragen die dieper
gaan dan waar we normaal over
spreken.

Je kan vrienden zijn
met een boom.

Zonder kleren op straat
lopen is oké.

Iedereen mag zichzelf zijn.

Niets is belangrijker
dan gelukkig zijn.

Je kan verliefd worden
op een robot.

WAAROM FILOSOFEREN IN NT2?

- Met filosoferen oefenen cursisten hun Nederlands
 - Cursisten leren hun mening uit te drukken, en hun gedachten helder en duidelijk te verwoorden in het Nederlands.
 - Cursisten verwerven een rijkere woordenschat.
 - Cursisten leren beter met mekaar communiceren.

WAAROM FILOSOFEREN IN NT2?

- Filosoferen sluit aan bij het leerplan
- Filosoferen valt makkelijk in te passen in je lessen
- Filosoferen is gewoon leuk

HOE DOE JE DAT?

- Via **creatieve doe-opdrachten** [Impulsen] die de cursisten prikkelen om na te denken over een vraag.
- Vervolgens een **denk-opdracht** (Klasgesprek en/of (coöperatieve) schrijfoopdracht) over de vraag.

BEGELEIDERSHOUDING

- In een filosofisch gesprek ga je samen met de groep op zoek naar het antwoord op één of meer filosofische vragen. Het doel is om een dialoog op gang te brengen waarin de deelnemers met behulp van **REDELIJK NADENKEN** de vraag/vragen onderzoeken, en proberen samen dichterbij een onderbouwd antwoord te komen. Je interventies als begeleider zijn erop gericht dat proces van gemeenschappelijke waarheidsvinding bij de deelnemers te stimuleren.
- Als gespreksbegeleider is het jouw taak om het gesprek in goede banen te leiden. Daarbij is je houding van groot belang. **Je blijft inhoudelijk buiten het gesprek.** Je gaat niet je eigen mening formuleren, maar helpt de deelnemers om hun **eigen ideeën** te verwoorden.

BEGELEIDERSHOUDING

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

- Een goed filosofisch gesprek staat of valt met de **JUISTE VRAGEN**. Welke vragen zijn van belang voor jou als begeleider? Welke vragen moet je stellen?
- We onderscheiden vijf categorieën van vragen: Vragen gericht op (1) **POSITIONEREN**, (2) **ARGUMENTEREN**, (3) **CONCRETISEREN**, (4) **LUISTEREN**, en (5) **ONDERZOEKEN**.

BEGELEIDERSHOUDING

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

1. EERSTE FASE: VRAAG DE DEELNEMERS NAAR HUN MENING (POSITIONEREN)

- Een filosofisch gesprek begint altijd met een mening, wat iemand van iets vindt. Je dient de deelnemers dus te stimuleren om een standpunt in te nemen over het thema, om zich te positioneren.

BEGELEIDERSHOUDING

1. VRAAG DE DEELNEMERS NAAR HUN MENING (POSITIONEREN)

▪ Mogelijke vragen in deze fase:

- 'Wat vind jij daarvan?'
- 'Wat is jouw mening?'
- 'En wat denk je?'
- 'Ben je het met X eens?'
- Als een deelnemer twijfelt over zijn/haar standpunt: 'Ben je het eerder eens of eerder oneens?'; 'Eerder wel of eerder niet?'; ...
- ...

BEGELEIDERSHOUDING

2. TWEEDE FASE: VRAAG DE DEELNEMERS NAAR HUN ARGUMENTEN (ARGUMENTEREN)

- Nadat een deelnemer zijn/haar mening heeft gegeven, vraag je door naar zijn/haar argumenten. Waarom vindt hij/zij dat?

BEGELEIDERSHOUDING

2. TWEEDE FASE: VRAAG DE DEELNEMERS NAAR ARGUMENTEN (ARGUMENTEREN)

- Mogelijke vragen in deze fase:
 - 'Waarom?'
 - 'Waarom is dat zo?'
 - 'Waarom denk je dat?'
 - 'Hoezo?'
 - 'Waarom zeg je dit nu?'
 - 'Want ...?'
 - 'Waarom noem je dat zo?'
 - 'Hoe weten we of dat waar is?'
 - ...

BEGELEIDERSHOUDING

3. DERDE FASE: VRAAG DE DEELNEMERS OM DETAILS EN VOORBEELDEN (CONCRETISEREN)

- Deelnemers praten vaak in het luchtledige, en steken allerlei theoretische betogen af die moeilijk te volgen zijn, of niet gegrond in de werkelijkheid. Dit vang je op door te vragen naar concrete voorbeelden en ervaringen uit hun eigen leven.

BEGELEIDERSHOUDING

3. VRAAG DE DEELNEMERS OM DETAILS EN VOORBEELDEN (CONCRETISEREN)

- Mogelijke vragen in deze fase:
 - ‘Heb je dat al eens zelf meegemaakt?’
 - ‘Kan je een voorbeeld geven?’
 - ‘Heb je dit al ervaren?’
 - ‘Waar gebeurde dit?’
 - ‘Wanneer gebeurde dit?’
 - ‘Wie was erbij?’
 - ‘Wie zei wat?’
 - ‘Hoe verliep dat concreet?’
 - ...

BEGELEIDERSHOUDING

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

4. VIERDE FASE: VRAAG DE DEELNEMERS OM DE WOORDEN VAN DE ANDER TE HERHALEN (LUISTEREN)

- Vaak luisteren deelnemers niet voldoende naar mekaar, en reageren ze bijgevolg niet op wat er werkelijk gezegd is. Daarom dien je de deelnemers te stimuleren om nauwgezet naar mekaar te luisteren. Dat doe je door regelmatig iemand te laten herhalen wat er gezegd is.

BEGELEIDERSHOUDING

4. VRAAG DE DEELNEMERS OM DE WOORDEN VAN DE ANDER TE HERHALEN (LUISTEREN)

- Mogelijke vragen in deze fase:
 - 'Kan je eens herhalen wat X heeft gezegd?'
 - 'Wat heeft X zojuist gezegd?'
 - 'Wie kan dat nog eens zeggen?'
 - 'Hoe zei hij dat?'
 - 'Y, welke redenen heeft X gegeven voor wat hij/zij vindt?'
 - ...

BEGELEIDERSHOUDING

VOLWASSENENONDERWIJS
leren | beleven | creëren

5. VIJFDE FASE: NODIG DE DEELNEMERS OM MET MEKAAR IN DIALOOG TE GAAN (ONDERZOEKEN)

- Een filosofisch gesprek is geen monoloog, waarin iedereen enkel en alleen zijn/haar eigen zegje doet. Stimuleer de deelnemers om hun meningen actief met mekaar te vergelijken, samen te zoeken naar een antwoord, en (eventueel) tot een consensus te komen.

BEGELEIDERSHOUDING

5. NODIG DE DEELNEMERS OM MET MEKAAR IN DIALOOG TE GAAN (ONDERZOEKEN)

▪ Mogelijke vragen in deze fase:

- 'X zegt A, maar Y zegt Z. Hoe zit het daarmee?'
- 'X zegt A, maar Y zegt Z. Wie heeft gelijk?'
- 'Is X het nu eens met Y?'
- 'X zegt A, maar Y zegt Z. Welke reden is het belangrijkste?'
- 'Hebben we nu een antwoord op onze vraag?'
- 'Waarover zijn we het eens?'
- 'Waarover zijn we het oneens?'
- 'Wat hebben we aan vooruitgang geboekt in het gesprek?'
- 'Waar zijn we gebleven?'
- 'Ben je van mening veranderd?'
- ...

SCHEMA

VRAGEN NAAR STANDPUNTEN: WIE DENKT WAT?

VRAGEN NAAR ARGUMENTEN: WAAROM DENKT DIE PERSOON DAT?

VRAGEN NAAR VOORBEELDEN: EN KAN HIJ/ZIJ DAAR EEN VOORBEELD VAN GEVEN?

SAMEN ZOEKEN NAAR ANTWOORD: WIE HEEFT GELIJK EN WAAROM?
WAAROVER ZIJN WE HET EENS/ONEENS?

EEN FILOSOFISCHE SESSIE

Enkele tips voor het begeleiden van het gesprek

- Je **blijft** inhoudelijk **buiten het gesprek**. Je gaat niet je eigen mening formuleren en helpt de deelnemers om hun eigen ideeën te formuleren.
- Noteer **belangrijke vragen, beweringen, inzichten, voorbeelden** op de **flip-over**.
- **Vat** kernpunten af en toe even **samen** (Of vraag een deelnemer dit te doen). Doe dit wel zoveel mogelijk in de woorden van de deelnemers zelf. Anders bestaat het gevaar dat je begint te interpreteren.
- Geef **duidelijke instructies**.
- Stel **korte, eenvoudige vragen**. Dus niet: 'Wat is jouw positie met betrekking tot deze kwestie?', maar: 'Wat vind jij daarvan?'
- Stel **één vraag tegelijk**. Niet: 'Wat vind je daarvan? Welke argumenten heb je daarvoor? En heb je misschien ook voorbeelden?'

COPI-METHODE

- Goed voor groepen die niet goed naar mekaar luisteren, of onwennig zijn om hun mening te vertellen, of om gevoelige onderwerpen te bespreken.
- De deelnemers mogen tijdens het hele gesprek slechts één **formulering** gebruiken: **'X [naam] zegt Y [samenvatting]. Ik vind dat ook/niet, want ... [argument].'** Bijvoorbeeld: 'Marie zegt dat dat dieren niet kunnen denken. Ik vind dat niet, want mijn kat denkt als ze muizen vangt.'
- Je kan de deelnemers een schuilnaam laten kiezen, bijvoorbeeld 'Ivan de verschrikkelijke', of 'geniale Guust'. Ze mogen dan enkel mekaars schuilnaam gebruiken. Benadruk dat hun mening niet van henzelf komt, maar van hun alter ego.

AANGEPASTE COPI-METHODE

Voor groepen die verbaal of cognitief minder sterk zijn kan je de verbale formuleringen vervangen door lichaamstaal. De deelnemers gebruiken de signalen terwijl een ander aan het woord is.

- **DUIM OMHOOG:** 'Ik ben het eens met wat je zegt'
- **DUIM OMLAAG:** 'Ik ben het oneens met wat je zegt'
- **HOOFD VAN LINKS NAAR RECHTS WIEGEN:** 'Ik twijfel of wat je zegt juist is'
- **BEIDE HANDEN OP DE ZIJKANTEN VAN JE HOOFD EN JE HOOFD SCHUDDEN MET EEN VERDWAASDE BLIK:** 'Ik begrijp niets van wat je zegt'
- **HANDEN ROND MEKAAR CIRKELEN:** 'Zeg het opnieuw, alsjeblieft'
- **MET VINGER WIJZEN NAAR DE GROND:** 'Geef een voorbeeld, alsjeblieft'

AANGEPASTE DENKHOEDENOEVENING

- Je kan structuur bieden door deelnemers **vaste rollen** te geven. Slechts enkele deelnemers krijgen zo'n rol. De rest kan 'gewoon' deelnemen aan het gesprek. Je kan ze tijdens het gesprek van rol laten wisselen. Wat zijn de rollen?
 - **Duivelse Danny:** Bekijkt het eens langs de andere kant. Hij geeft **tegenargumenten** voor elke positie die de andere deelnemers innemen. Bijvoorbeeld: Als iemand zegt dat er leven na de dood is, geeft hij argumenten om te beweren dat het leven stopt bij de dood.
 - **Luisterende Linda:** **Herhaalt** instemmend wat de vorige persoon heeft gezegd en wijkt niet af van de door hem/haar gebruikte woorden.
 - **Nieuwsgierige Niels:** Heeft altijd een vraag paraat. Hij is nieuwsgierig en wil meer **concrete details** weten. *Heb je dat al meegemaakt? Heb je een voorbeeld? Wanneer? Waar? Wie was erbij?*
 - **Twijfelende Tony:** Weet het allemaal niet. Hij trekt alles in twijfel, en **vraagt om argumenten**. *Ja maar, is dat wel zo? Hoe weet je dat zo zeker? Hoe kan je dat bewijzen? Waarom zeg je dit? Wat bedoel je daarmee?*